

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 21/2009 vp

Hallituksen esitys laiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on lähettänyt 20 päivänä lokakuuta 2009 talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta (HE 215/2009 vp).

Eduskunta-aloite

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt lakialoitteen laiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 83 ja 91 §:n muuttamisesta (LA 1/2009 vp — Merja Kuusisto /sd ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 18 päivänä helmikuuta 2009.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Tapani Koivumäki, työ- ja elinkeinoministeriö
- yli-insinööri Jussi Rahikainen, sisäasiainministeriö
- neuvotteleva virkamies Hannu Alén, sosiaali- ja terveysministeriö
- yli-insinööri Harri Roudasmaa, Turvateknikan keskus Tukes
- johtaja Risto Karhunen, Finanssialan Keskusliitto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Kaupan liitto
- Infra ry
- Tulitemestarit Oy.

HALLITUKSEN ESITYS JA LAKIALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettua lakia. Lakiin ehdotetaan tehtäväksi muutokset, jotka johtuvat pyroteknisten tuotteiden markkinoille saattamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin sekä siviilikäyttöön tarkoitettujen räjähdystarvikkeiden tunnistamista ja jäljitettävyyttä koskevan järjestelmän perustamisesta annetun ko-

mission direktiivin saattamisesta kansalliseen lainsäädäntöön.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi direktiivin mukaisesti säännökset pyroteknisten tuotteiden vaatimuksista, vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta ja merkinnöistä. Samalla kumottaisiin pyroteknisten välineiden kansallinen hyväksymismenettely.

Ilotulitteiden luovuttamista yksityiseen kuluutukseen rajoitettaisiin.

Lakiin lisättäisiin räjähteiden tunnistamista ja jäljitettävyyttä koskevat säännökset.

Yksityiseen kulutukseen tarkoitettuja räjähteitä ei saisi luovuttaa alle 18-vuotiaalle. Ilotulitteita käytettäessä suojalasien käyttö olisi pakollista.

Lakialoite

Voimassa olevan lain 83 §:n 2 momentin mukaan yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen rä-

jähteiden luovuttaminen päihtyneille ja alle 18-vuotiaille on kielletty.

Lakialoitteessa momentista ehdotetaan poistettavaksi säännös, jonka mukaan alle 18-vuotiaalle voidaan kuitenkin luovuttaa sellaisia pyroteknisiä välineitä, joista aiheutuva vaara on erittäin vähäinen.

Aloitteessa lain 91 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että ilotulitteita käytettäessä suojalasien käyttö on pakollista.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Talousvaliokunta ehdottaa, että lakiehdotus hyväksytään valiokunnan siihen tekemin muutoksin.

Lakiin tehtävien muutosten tavoitteena on tehostaa ilotulitteiden käytön turvallisuutta ja vähentää niiden käytöstä aiheutuvia häiriöitä. Näihin pyritään muun muassa kieltämällä ilotulitteiden luovutus alle 18-vuotiaille, suojalasien käytöpakolla ja räjähdeseutuksella säädettävällä ilotulitteiden käyttöajan rajoituksella.

Sisäasiainministeriön talousvaliokunnalle antaman tiedon mukaan vuonna 2008 ilotulitteiden aiheuttamia sairaalahoitoa vaatineita silmävammoja tapahtui 46, kun esimerkiksi vuonna 2006 niitä sattui 23. Vuodenvaihteessa 2008/2009 (27.12.—5.1.) ilotulitteista syttyi yhteensä 236 tulipaloa, joista 30 oli rakennuspaloja. Tulipalojen määrä on kasvanut vuosittain. Vuodenvaihteessa 2005/2006 oli 81 tulipaloa, joiden syttymissyys oli merkitty ilotulite. Tuolloin rakennuspaloja oli 14. Seuraavassa vuodenvaihteessa tulipalojen määrä lähes kaksinkertaistui.

Ilotulitteiden käyttöajasta säädetään räjähdeseutuksella. Voimassa olevan asetuksen 79 §:n mukaan ilman käyttöpaikkakunnan paloviranomaiselle tehtävää ilmoitusta ilotulitusvälineitä saa käyttää 31.12. kello 18:n ja 1.1. kello 6:n välisenä aikana. Asetuksen muutosehdotuksessa ilotulitteiden käyttöaikaa on tarkoitettu rajoittaa uudenvuodenyönä kello 2:een.

Talousvaliokunta pitää rajoitusta oikeasuuntaisena onnettomuuksien, tulipalojen ja ympäristölle aiheutuvien häiriöiden vähentämiseksi. Valiokunta esittää harkittavaksi, olisiko ilotulitteiden käyttö perusteltua kieltää jo kello 1.00.

Lain 91 §:ään lisätään säännös, jonka mukaan ilotulitteita käytettäessä suojalasien käyttö on pakollista. Lain siirtymäsäännöksen mukaan suojalasien käyttöpakko tulisi voimaan 1.11.2010.

Talousvaliokunta on poistanut siirtymäsäännöksen, joten suojalasien käyttöpakko tulee voimaan samaan aikaan lain voimaantulon kanssa. Valiokunta pitää välttämättömänä, että ilotulitusvälineiden vähittäismyyjällä on tarjolla suojalaseja samalla, kun hän myy ilotulitusvälineitä. Suojalasien käytöllä voidaan ehkäistä silmävammoja ja niistä aiheutuvia jopa elinikäisiä inhimillisiä kärsimyksiä.

Talousvaliokunta huomauttaa, että henkilö, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo lain 91 §:ssä säädettyjä ilotulitteiden käyttöä koskevia velvollisuuksia, mm. suojalasien käyttöpakkoa, tuomitaan rangaistukseen.

Lain 83 §:n 2 momentin mukaan yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen räjähteiden, muun muassa ilotulitteiden ja muiden pyroteknisten tuotteiden, luovuttaminen päihtyneille ja alle 18-vuotiaille on kielletty. Räjähteitä saavat pitää hallussaan ainoastaan ne, joille niitä voidaan luovuttaa (84 §:n 1 momentti). Myös näiden rä-

jähdesäännösten rikkominen tahallaan tai huolimattomasti on rangaistavaa.

Poliisilain 23 §:ssä säädetään vaarallisten esineiden ja aineiden haltuunotosta ja pakkokeinonlain 5 luvun 10 §:ssä henkilötarkastuksen edellytyksistä. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että hallitus selvittää, onko poliisilla riittävät valtuudet puuttua räjähteiden lainvastaiseen hallussapitoon ja ennalta ehkäistä räjähteistä aiheutuvia haittoja ja vahinkoja ottaen huomioon perustuslain 7 §:n 1 momentissa säädetyn oikeuden henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Tarvittaessa lainsäädäntöä on muutettava niin, että poliisilla on riittävät lakiin perustuvat toimivaltuudet.

Yksityiskohtaiset perustelut

Voimaantulosäännös. Hallituksen esityksen 1 momentin mukaan suojalasien pakollinen käyttö tulisi voimaan 1.11.2010.

Valiokunta on poistanut suojalasien käyttöpakkoa koskevan siirtymäsäännöksen, joten ilotulitteita käytettäessä suojalasien käyttö on pakollista lain tultua voimaan.

Aloite

Talousvaliokunta ehdottaa, että lakialoite hylätään, koska lain 83 §:n 2 momentti ja 91 §:n 1 momentti ehdotetaan hyväksyttäväksi hallituksen esityksen pohjalta samansisältöisinä kuin ne ovat lakialoitteessa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi voimaantulosäännös muutettuna (Valiokunnan muutosehdotus) ja

että lakialoite LA 1/2009 vp hylätään.

Valiokunnan muutosehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 69 a § tulee kuitenkin voimaan 5 päivänä huhtikuuta 2012. (*Poist.*)

(2—6 mom. kuten HE)

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jouko Skinnari /sd
vpj. Antti Rantakangas /kesk
jäsen. Harri Jaskari /kok
Anne Kalmari /kesk
Matti Kangas /vas
Toimi Kankaanniemi /kd
Jouko Laxell /kok

Petteri Orpo /kok
Sirpa Paatero /sd
Oras Tynkkynen /vihr
Markku Uusipaavalniemi /kesk
vjäs. Janne Seurujärvi /kesk
Anne-Mari Virolainen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eelis Roikonen.